

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ... παλιά και καινούρια

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σ' αυτό το σάκο το βιβλίο και το παιχνίδι συναντιούνται και συμμαχούν υπέρ του παιδιού, προβάλλοντας τον κοινό τους ρόλο, που δεν είναι άλλος από το πέρασμα μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας.

Ξεφυλλίζοντας τις σελίδες των βιβλίων για παιχνίδια, οι μαθητές θα ζωντανέψουν και θα παίξουν ξεχασμένα παιχνίδια της αυλής ή του δρόμου, θα γνωρίσουν παραδοσιακά παιχνίδια, τον τόπο προέλευσης τους και τις κατηγορίες τους, θα αναζητήσουν ομοιότητες και διαφορές με τα σημερινά παιχνίδια, θα συλλέξουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, θα διασταυρώσουν δεδομένα, θα εργαστούν ομαδικά, θα εκφραστούν δημιουργικά, θα αναπτύξουν δεξιότητες και τέλος θα διαβάσουν παίζοντας και θα παίξουν διαβάζοντας!

Εμείς, ως συναναγνώστες και συνάμα ως εμπυχωτές, διαμεσολαβητές θα αφήσουμε ελεύθερο το παιδί που κρύβουμε μέσα μας και θα παίξουμε με τους μαθητές μας!

Σας προτείνουμε να αρχίσετε με τα παιχνίδια που είναι απλωμένα στο σκοινί της ιστορίας και περιμένουν να ζωντανέψουν και να συστηθούν στα παιδιά. Τα βιβλία **Παίζοντας στην αρχαία Ελλάδα με τον Λύσιον και την Τιμαρέτη** και **Ελάτε να παίξουμε μέσα στο χρόνο** θα σας βοηθήσουν να γνωρίσετε παιχνίδια της Αρχαίας και της Νεώτερης Ελλάδας. Παιχνίδια του κόσμου, κάθε εποχής, τόσο κοινά σε κάθε γωνιά της Γης, πήλινες σβούρες, κούκλες, κουδουνίστρες, τσίγκινα και ξύλινα, πολύχρωμα παιχνίδια με αλλόκοτα ονόματα, παιχνίδια αυθεντικά, θα παρασύρουν μικρούς και μεγάλους. Προσωπικές, γλαφυρές αφηγήσεις και πλούσιο φωτογραφικό υλικό τσίγκινων παιχνιδιών από επώνυμους και ανώνυμους κατασκευαστές, τεχνίτες και μαστόρους συμπληρώνουν την αναζήτηση μέσα από το βιβλίο **Το ελληνικό τσίγκινο παιχνίδι: Κύλαγε το τσέρκι**, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός διαβάζοντας αποσπάσματα ή δείχνοντας εικόνες προκειμένου οι μικροί μας φίλοι να αναβιώσουν το κλίμα μιας άλλης, μακρινής εποχής, και να ασχοληθούν με τα παιχνίδια των παππούδων και των γιαγιάδων τους.

Μια καλή ευκαιρία για συνέχεια δίνουν τα βιβλία **Ένα ξεχασμένο αρκουδάκι** και το κλασικό παραμύθι του **Πινόκιο**. Εδώ τα παιχνίδια-αντικείμενα αφηγούνται την ιστορία τους, τη δική τους μυστική και μαγική ζωή, όταν ζωντανεύουν τη νύχτα ή στα όνειρα μας, όταν καταλήγουν σ' ένα ντουλάπι (**ο Ινδιάνος και το ντουλάπι**), ή χάνονται πάνω στο παιχνίδι και ξεχνιούνται. Και μιας και βρισκόμαστε παρέα με παιχνίδια που μιλούν ας περάσουμε μια βόλτα κι από **Το απίθανο τσίγκο του Μανόλη**, όπου παρελαύνουν ένα εφτάχρωμο σαλιγκάρι, ένας φλογεροπαίχτης με τις κίτρινες πεταλούδες να φτερουγίζουν από τη φλογέρα του και ένας μαύρος χιονάνθρωπος που έχει ποπ κορν για μάτια και γιασεμάκια για κουμπιά!! Ακολουθούν ο

κλόουν με τις τσιχλόφουσες, ο φωτεινός μεταξοσκώληκας, και όλη η παρέα του μοναδικού **Καρουθραύστη** με κάθε λογής παιχνίδια, όπου μέσα σε μια πανδαισία χρωμάτων, μουσικής και χορών θα σας παρασύρουν στους ρυθμούς τους.

Ώρα να ξεσηκώσουμε τους μικρούς μας αναγνώστες για παιχνίδι! Τι λέτε με το βιβλίο **Παίζουμε;** και **Καλύτερα καρούμπαλο** θα καταφέρουμε να τους οργανώσουμε σε παρέες και ... να κάνουν παιχνίδι;

Παιχνίδια στην αυλή και στην τάξη ή όπου αλλού θέλουν, αλλά με κανόνες και όχι ζαβολιές, τα βιβλία **Ο μικρός Νικόλας, η Πίπη η Φακιδομύτη, ο μεγάλος Νέιτ πρωταθλητής στο σκέιτ**, θα τους διασκεδάσουν με το χιούμορ και τις ευφάνταστες ιστορίες των ηρώων τους και θα τους ξεσηκώσουν με τις αθώες σκανταλιές τους.

Από αυτή τη σκανταλιάρικη παρέα δεν μπορεί, βέβαια, να λείπει το σύμβολο της αθωότητας και της ανυπότακτης, παιδικής φαντασίας, ο μικρός ήρωας της αγαπημένης Π. Δέλτα, ο σκανταλιάρης Αντώνης ή αλλιώς ο **Τρελαντώνης**, όπως τον βάφτισε η ίδια. Ένα βιβλίο που μοιάζει σαν όαση τρυφερότητας και νοσταλγίας για τις ημέρες και τους χαρακτήρες που σιγά-σιγά χάνονται.

Μιας και είναι αρκετά πιθανό στο τραπέζι να «πέσει» και το ποδόσφαιρο, **Τα παπούτσια του Αννίβα και Το «βρόμικο» ποδόσφαιρο** θα αποζημιώσουν τους λάτρεις του αθλήματος και θα τους ψυχαγωγήσουν.

Σας προτείνουμε μαζί με το βιβλίο **Το «βρόμικο» ποδόσφαιρο** να διαβάσετε από το ανθολόγιο της Γ'-Δ' τάξης, το κείμενο **Ένας αλλιώτικος ποδοσφαιρικός αγώνας του Παντελή Καλιότσου**.

📖 Σας προτείνουμε να ακούσετε το βιβλίο **Το Μουντιάλ και τα παραμύθια του Άντερσεν** από τη συλλογή **Σε δύο τρελά ημίχρονα**, της Αγγελικής Βαρελλά:

<http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip2/Default.html>

Παιχνίδια με αληθινό πειρατή πως θα σας φαινόταν; Αλήθεια, πως πιστεύετε θα αντιδρούσαν τα παιδιά αν είχαν για συμμαθητή ένα πειρατή; Αληθινό πειρατή, όχι μασκαρεμένο! Πόσο συναρπαστικό μπορεί να ήταν και ποιες αντιδράσεις θα γεννούσε το διαφορετικό; Μια απάντηση, για αρχή, με την οπτική του Α. Παπαθεοδούλου, κρύβεται στο βιβλίο του **Έχω για συμμαθητή ένα πειρατή** μαζί με έναν άλλο κόσμο, διαφορετικό, άγνωστο, γοητευτικό, συχνά εφραπτόμενο με τα όνειρά μας που περιμένει υπομονετικά να τον ανακαλύψουμε. Προκαταλήψεις, αβάσιμοι φόβοι και αρνητικά σχόλια μπαίνουν στην άκρη σ' αυτό το βιβλίο κι η καθημερινότητα του μικρού πειρατή μετατρέπεται σε κανονικό πανηγύρι παιχνιδιού για τους φίλους του, όταν αποφασίζουν να τη γνωρίσουν.

Και ενώ όλοι θα βρίσκονται σε δράση για τους μικρούς μας φίλους που θέλουν να χουζουροπαίξουν, τους προτείνουμε να σπαζοκεφαλιάσουν με τους **Απίθανους αθλητές** και με απλά γλωσσικά παιχνίδια, να αξιολογήσουν την παρατηρητικότητα τους. Κι αν

πονοκεφαλιάσουν, το βιβλίο **Μια πάπια μα ποιά πάπια** με γλωσσοδέτες, θα φέρει πολύ γέλιο στην παρέα με τα σαρδάμ που θα ακουστούν. Για τους κουλτουριάρηδες, δε, και όχι μόνο έχουμε άλλη πρόταση, το **Σκάκι για νεαρούς παίκτες**. Όλους τους έχει σκεφτεί αυτός ο σάκος.

-Σας προτείνουμε να διαβάσετε από το ανθολόγιο της Γ΄-Δ΄ τάξης τα κείμενα, **Γλωσσοδέτης** της Νανάς Νικολάου και το **Λογοπαίχνιδο**.

Είναι παιχνίδι ο πόλεμος; Κι αν ναι, μήπως τα παιδιά μαθαίνουν να μην πιστεύουν στην ειρήνη ή μήπως αυτά τα παιχνίδια είναι ένα μπουκοτάζ για τον πόλεμο;

Αυτές οι απαντήσεις αναδύονται από την οπτική των παιδιών, για παιδιά και μεγάλους στα βιβλία **Τα ξύλινα σπαθιά** και **Ο πόλεμος των κουμπιών**, όπου οι μάχες έχουν ως βάση το παιχνίδι ρόλων και κάθε επίθεση ομολογεί αλήθειες και στοχεύει σε αποκαλύψεις.

Αυτά τα δύο βιβλία μπορείτε να τα εντάξετε και στην ίδια ομάδα με το βιβλίο **Ο μικρός Νικόλας**.

🎬 Σας προτείνουμε να προβάλετε την ταινία του Γιαν Σαμιουελ **Ο πόλεμος των κουμπιών** από το ομώνυμο βιβλίο, μια προσεγμένη Γαλλική παραγωγή στα πρότυπα του **Μικρού Νικολά**.

THE WAR OF THE BUTTONS: <http://www.youtube.com/watch?v=uWrkQChOAZE> (Official Trailer)

Σ' ένα χωριό της Νότιας Γαλλίας, το 1957, μια ομάδα αγοριών- ηλικίας 7 έως 14 ετών- κηρύσσει πόλεμο εναντίον στους ορκισμένους εχθρούς της, τα παιδιά του γειτονικού χωριού. Ένας πόλεμος τιμής και πίστης που έχει παραμείνει ζωντανός για πολλές γενιές, όπου ο εξευτελισμός με το ξήλωμα των κουμπιών είναι η πιο τρομακτική ήττα. Δεν είναι καθόλου εύκολο όμως να είσαι σε έναν στρατό πιτσιρικών, να δίνεις μάχες και να μην βρίσκεις τον μπελά σου, όταν γυρίζεις σπίτι με σκισμένα ρούχα και χαμένα κουμπιά.

📖 Σας προτείνουμε να ακούσετε το βιβλίο **Παιχνίδια και Ψιλικά** του Νικόλα Ανδρικόπουλου: <http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip18/Default.html>

Μετά από τόση δράση παιχνιδιών πολέμου, μην διστάσετε να προσκαλέσετε τους μαθητές σας στο **Παιχνίδι Που Ενώνει** για να βρουν το χρώμα της χαράς και της συμφιλίωσης . Παρέα με **Το γαϊτανάκι** της Ζωρζ Σαρρή και με το βιβλίο **Μ' αυτή τη μπάλα παίζουμε όλοι** , να ονειρευτούν τι μπορούν να κάνουν για την Ειρήνη! Πώς να βρουν τους τρόπους να έχουν μια Γη δίχως σύνορα και απαγορεύσεις, και πώς να αλλάξουν τις παλιές συνήθειες για να μπορέσουν να ζήσουν σε μια νέα εποχή όπου τίποτα δε θα τα χωρίζει.

Σας προτείνουμε να κλείσετε με το «δικαίωμα του παιδιού στο παιχνίδι». και το βιβλίο **Το μαγικό κουτί της Αριάδνης**. Μια ιστορία που βασίζεται στην Τέταρτη Αρχή της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σύμφωνα με την οποία κάθε παιδί πρέπει να έχει τροφή, στέγη, ψυχαγωγία και ιατρική περίθαλψη.

Και μια θεατρική παράσταση με θέμα *Τα Δικαιώματα του Παιδιού*, να κλείσει την αυλαία και να φωνάξουμε όλοι μαζί **Κάτω τα χέρια από το παιχνίδι!** (Το θεατρικό έργο «Κάτω τα χέρια από το παιχνίδι» της Ελένη Αρτεμίου Φωτιάδου, πήρε το 2^ο Βραβείο στο Διαγωνισμό Συγγραφής Παιδικού Θεατρικού Έργου, που προκήρυξε η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, στο πλαίσιο της 21^{ης} επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

Παράλληλα προτείνονται:

Μουσεία

- **Μουσείο Μπενάκη** «Παιχνίδια» <http://www.benaki.gr/index.asp?id=30402&lang=gr>
- **Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα** «Ο ΣΤΑΘΜΟΣ» «Το παιδί και το Παιχνίδι» http://www.pli.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=55&Itemid=63
- Εικονική ξενάγηση στο **Μουσείο Παιχνιδιών της Καταλονίας** (Museu de la Joguet de Catalunya): http://www.mjc.cat/visita_virtual/visita.html
- **Αρχαιολογικό Μουσείο** Εκπαιδευτικό πρόγραμμα, «Κάτι μου θυμίζουν αυτά τα παιχνίδια» <http://www.namuseum.gr/education/schools01-3-gr.html>
- **Σύλλογος φίλων Ελληνικού παιχνιδιού**, Greek toy museum in Rhodes:
<http://www.toymuseum.gr/index-gr.htm>
<http://www.toymuseum.gr/toys50s.htm>
<http://www.toymuseum.gr/toys60s.htm>
<http://www.toymuseum.gr/toys-ancient.htm>

Δραστηριότητες

Μπορείτε να προβληματίσετε τα παιδιά, προκαλώντας μια συζήτηση για τα παιχνίδια των περισσότερων παιδιών της Αφρικής, όπου **η φτώχεια παιχνίδια κατεργάζεται** (παιχνίδια από σκουπίδια) και να ζητήσετε από τα παιδιά να βρουν υλικό. Μετά τη συζήτηση μπορείτε να κατασκευάσετε παιχνίδια από ανακυκλώσιμα υλικά.

Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ή να φωτογραφίσουν τα παιχνίδια που παίζουν στην αυλή του σχολείου σήμερα, να βρουν ομοιότητες και διαφορές με τα παιχνίδια περασμένων εποχών και να συζητήσετε.

Το παιδί και το παιχνίδι σε έργα μεγάλων ζωγράφων

- Γύζης Νικόλαος (1842 - 1901), **Κούκου**, 1882, Εθνική Πινακοθήκη
http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=247&artwork_id=71154
- Σαββίδης Συμεών (1859 - 1927), **Γύρω-γύρω όλοι**, 1908
http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=247&artwork_id=60755

Επιμέλεια προτάσεων: Στέλλα Πρωτόπαπα, Δ/ντρια 95^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

